

40 ani de geomorfologie organizată în România

Desfășurarea celui de al XXII-lea Simpozion Național de Geomorfologie la Oradea în 7 și 8 aprilie 2006 ne-a oferit prilejul unei retrospectivă a manifestărilor organizate de geomorfologii români în perioada 1966–2006. Ca participant activ la manifestările respective ne putem permite, în deplină cunoștință de cauză, o analiză a realizărilor de până acum și o schițare a tendințelor de dezvoltare în viitor.

Ca orice știință, geomorfologia a trecut prin mai multe etape de dezvoltare, fiecare reflectând un anumit spirit al timpului respectiv. Ultimii 40 de ani au cunoscut desfășurarea unui efort continuu pentru organizarea reuniunilor anuale, uneori bianuale, a geomorfologilor, prilejuri de prezentare a rezultatelor cercetărilor și de discuții. În toată această perioadă a existat un grup activ de geomorfologi specialiști proveniți din facultățile de geografie ale universităților, din Institutul de Geografie al Academiei Române, sau de la alte institute de cercetare de profil, la care se adăugau cadre didactice din învățământul preuniversitar pasionate de studiul reliefului. Treptat s-a creat o tradiție a reuniunilor anuale care a consolidat și dezvoltat nucleul geomorfologilor specialiști, contribuind la creșterea interesului pentru cunoașterea și înțelegerea reliefului în sferă din ce în ce mai largă.

Nu este deci de mirare entuziasmul cu care s-a trecut, în aprilie 1990, la înființarea Asociației Geomorfologilor din România (AGR), prima reuniune a membrilor Asociației desfășurându-se la Cluj-Napoca, în luna noiembrie a aceluiași an, în cadrul celui de al XIII-lea Simpozion Național de Geomorfologie.

Formarea unui grup de geomorfologi preocupat continuu de dezvoltarea științei lor își are rădăcina în discuțiile desfășurate în cadrul simpozionului internațional de geomorfologie aplicată derulat între 25 mai și 4 iunie 1967 la București și Cluj-Napoca. Organizat de Comitetul Național de Geografie din România în colaborare cu Uniunea Geografică Internațională, cu sprijinul Academiei Române și Ministerului Învățământului, Simpozionul a reunit geomorfologi români din mai multe generații, la care se adăugat personalitățile cele mai importante ale momentului din Europa (J. Tricart, J. Dresch, J.P. Bakker, M. Klimaszewski, J. Roglic, J.F. Gellert, T. Gerlach, L. Starkel, K. Klimek etc.). Organizarea impecabilă a acestui simpozion s-a datorat geomorfologilor din generația mai puțin cunoscută în prezent reprezentată prin T. Morariu, V. Mihăilescu, V. Tufescu, N.Al. Rădulescu, C. Martiniuc, V. Băcăoanu, N. Popp, M. Iancu, P. Coteș.

Câțiva ani mai târziu asistăm la prima inițiativă de organizare a unor discuții tematice în cadrul unor simpozioane la care să participe majoritatea geomorfologilor din țară. Această inițiativă a aparținut profesorului Gr. Posea și colaboratorilor săi mai tineri (I. Ilie, N. Popescu, M. Ielenicz, E. Vespremeanu) și s-a concretizat prin desfășurarea primului simpozion național de geomorfologie la Brașov între 1 și 4 iunie 1972. Tema simpozionului, „Realizări în studiul

reliefului României în ultimii 25 ani“, a impus realizarea unor sinteze la nivel regional și pe probleme. Sintezele regionale au vizat toate unitățile de relief din România, dar mai ales Carpații și Subcarpații. Principalele probleme dezbătute s-au referit la pedimentele, piemonturile, terasele, glacisurile, carstul, suprafețele de nivelare, din România.

Simpozionul de la Brașov, din 1972, a prezentat o importanță deosebită pentru geomorfologia românească din cel puțin două motive: (i) a fost primul moment de sinteză geomorfologică națională nerepetat, din păcate, până în prezent și (ii) a catalizat energiile geomorfologilor români de toate vârstele prin hotărârea de a se organiza anual asemenea întâlniri.

După primul simpozion de la Brașov au urmat 21 de simpozioane, fiecare cu anumită tematică, dar în special legată de valențele practice ale geomorfologiei în consonanță cu solicitările și comenzile sociale specifice perioadei istorice prin care trecea România. De cea mai mare însemnătate au fost aplicațiile practice de teren care urmau fiecărui simpozion, prilej de analiză în natură a problemelor reliefului din diferite regiuni ale României.

Dintre aceste simpozioane unele au reprezentat momente de cotitură în dezvoltare geomorfologiei românești. Astfel, al V-lea simpozion desfășurat la Suceava în anul 1981, se remarcă prin organizarea primei mese rotunde cu tema „Regionarea geomorfologică a teritoriului României“, al VIII-lea simpozion, desfășurat la Zalău în 1985, prin participarea excepțională, prin prezentarea primelor rapoarte ale celor nouă comisii de lucru intersimpozioane și prin tematica foarte variată, al X-lea simpozion, desfășurat la Tulcea în anul 1987, prin implicarea directă în analiza programului de amenajare a Deltei Dunării, al XIV-lea simpozion desfășurat la Târgoviște în anul 1991, prin organizarea primului Forum al geomorfologilor români.

Tematica comunicărilor a urmat principalele direcții de analiză din geomorfologie: procese, forme, regionale, morfogeneză. Analiza proceselor actuale a avut prioritate la toate simpozioanele. Din păcate, celelalte trei direcții, dar mai ales analizele morfogenetice, au avut pondere din ce în ce mai redusă pe măsură ce ne apropiem de momentul actual. Remarcăm, în același timp, lipsa preocupărilor pentru sintezele pe probleme (suprafețe de nivelare, terase, pedimente etc.) la nivel național.

Simpozioanele desfășurate în ultimii 15 ani relevă apariția și dezvoltarea unor fenomene negative în abordările geomorfologice. Între acestea îndepărtarea de teren și ignorarea dialogului cu natura prin înlocuirea acestuia prin analizele GIS ni se par cele mai grave. La acesta se adaugă precaritatea lecturilor, prin ignorarea lucrărilor apărute în literatura geomorfologică abundentă publicate în editurile Lumii. În acest fel, rezultatele cercetărilor proprii nu sunt raportate teoretic și metodologic la realizările specifice momentului și astfel sunt scoase din contextul științific.

Revenirea cu aceleași rezultate în lucrări diferite, graba publicării unor rezultate insuficient fundamentate prin cercetări la teren, goana pentru publicarea unui număr cât mai mare de lucrări sunt alte aspecte negative care tărăzesc mersul actual al geomorfologiei spre dezvoltare și perfecționare.

Îngrijorătoare este, de asemenea, participarea din ce în ce mai redusă a geomorfologilor de diferite vârste la simpozioanele care se organizează de Asociația Geomorfologilor din România. Continuarea acestei tendințe va duce la dispersia forțelor și la slăbire generală a interesului pentru studiul reliefului și implicit a comunității geomorfologilor români.

Suntem convinși că aceste aspecte negative sunt de moment și că se va reveni la concentrarea forțelor în favoarea dezvoltării atât a geomorfologiei în ansamblul ei național, cât și a fiecărui geomorfolog în parte.